

Komunitný plán
sociálnych služieb
obce Slovenský Grob

Vážení občania,

sociálne služby pomáhajú ľuďom udržať si alebo znovu získať miesto v prirodzenom spoločenstve. Úlohy, ktoré obci v súvislosti s poskytovaním sociálnych služieb vyplývajú, sú vymedzené zákonom.

Nepriaznivý demografický vývoj vo vzťahu k rastúcemu podielu skôr narodených občanov, ako aj dopady spoločenských zmien na rodiny a zamestnanosť prinášajú nárast požiadaviek na riešenie rôznych sociálnych problémov. Zároveň kladú stále väčšie požiadavky na sociálne služby. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov, pomocou ktorej je možné vytvárať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov. Výsledkom tohto procesu je komunitný plán sociálnych služieb, ktorý Vám predkladáme. Verím, že prostredníctvom tohto strategického dokumentu, ktorý budeme priebežne aktualizovať, sa vytvorí možnosť pre zriadenie resp. vytvorenie takých foriem a druhov sociálnych služieb, ktoré občania naozaj potrebujú, ktoré im chýbajú. Verím, že sa zlepší aj informovanosť a vzájomné pochopenie zúčastnených strán. Komunitný plán sociálnych služieb vnímam tiež ako prostriedok na optimalizáciu výdavkov v sociálnej oblasti, ktoré nám každoročne narastajú. Zároveň predpokladám, že vytvorením a schválením tohto strategického dokumentu sa zvýšia aj možnosti získavania prostriedkov z vonkajších zdrojov napr. z Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Strategický dokument nám dáva odpoveď na otázku, v akom rozsahu a aké sociálne služby je potrebné vytvoriť či rozšíriť, aké ľudské, materiálne a finančné zdroje máme, resp. budeme musieť zabezpečiť. Riešením týchto požiadaviek prispeje rozvoj sociálnych služieb aj k tvorbe nových pracovných príležitostí. Na záver mi dovoľte poďakovať sa všetkým, ktorí sa na procese tvorby Komunitného plánu sociálnych služieb zúčastnili. Poďakovanie patrí aj občanom, ktorí nám svojimi podnetmi, návrhmi a pripomienkami pomohli predložiť Komunitný plán sociálnych služieb odrážajúci potreby všetkých občanov Slovenského Grobu.

JUDr. Štefan Gašparovič
starosta obce

Obsah

1. Úvod do problematiky komunitného plánovania	4
1.1. Legislatívny rámec poskytovania sociálnych služieb	7
1.2. Kompetencie obce vyplývajúce zo zákona o sociálnych službách	8
1.3. Vymedzenie cieľa.....	9
2. Sociálno – demografická analýza.....	9
Obyvateľstvo	10
3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb v obci.....	11
3.1. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriazniveho zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku	11
3.2. Podporné služby	12
3.3. Ostatné služby	12
3.4. SWOT analýza v sociálnej oblasti	12
4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnej služby.....	14
4.1. Seniori	14
4.2. Deti a mládež.....	14
4.3. Občania so zdravotným postihnutím.....	14
4.4. Súhrn výsledkov	14
5. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb	15
6. Vyhodnocovanie, plnenie, podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu	15
7. Záver.....	16
Použitá literatúra:	16

1. Úvod do problematiky komunitného plánovania

V zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) **obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb** na základe **národných priorít rozvoja sociálnych služieb**, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú rozpracované na obdobie do roku 2020, a to s cieľom vytvoriť dostatočný časový priestor pre obce, samosprávne kraje a poskytovateľov sociálnych služieb pre naplnenie stanovených národných priorít, ako aj z dôvodu časového vymedzenia Národného strategického referenčného rámca, ktorý prostredníctvom operačných programov umožňuje využiť finančné zdroje aj na rozvoj sociálnych služieb, ale aj s ohľadom na povinnosti obcí a samosprávnych krajov poskytnúť alebo zabezpečiť vybrané sociálne služby v zákonom stanovenej lehote. Ide o nasledovné 4 priority:

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb.

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenskej republiky ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Aj výsledky SWOT analýzy vykonanej pre účely vypracovania Národných priorít rozvoja sociálnych služieb ukazujú, že medzi najslabšie stránky sociálnych služieb patria aj nedostatočne vytvorené podmienky pre zotrvanie klienta v prirodzenom (domacom) sociálnom prostredí a nedostatočná terénna sociálna práca. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb.

V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta, primerane jeho individuálnym schopnostiam a možnostiam a aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb.

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa

sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálne - technickej vybavenosti. Právny a technický rámec pri riešení architektonických bariér vymedzuje vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie. V zmysle citovanej vyhlášky „Zariadenia sociálnych služieb určené pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie sa musia vo funkčných priestoroch riešiť a vybaviť v súlade s potrebami ľudí s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie“. Je však aj povinnosťou poskytovateľa sociálnej služby dodržiavať štandardy bývania ustanovené zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 140/2008 Z. z. a nadväznými právnymi predpismi.

Aj v prípade rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb sa dôraz kladie na rozvoj takých druhov sociálnych služieb, ktoré prioritne umožnia klientovi zotrvať vo svojej komunite a žiť v takom type zariadenia sociálnych služieb, ktoré zodpovedá rodinnému typu zariadenia a zvyšovať variabilitu poskytovaných sociálnych služieb tak, aby si klient mohol slobodne vybrať taký druh sociálnej služby, ktorá najlepšie zodpovedá jeho potrebám.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie. Absencia systému prehlbovania kvalifikácie bola v SWOT analýze realizovanej pre účely určenia Národných priorít rozvoja sociálnych služieb označená za jedno z ohrození kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 reflektujú aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality. Vychádzajú z potrieb identifikovaných v národnom a európskom kontexte, s akcentom na dostupnosť a prístupnosť sociálnych služieb a ich dlhodobú finančnú udržateľnosť a efektívnosť.

Cieľom Národných priorít je pozitívne ovplyvniť rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike v rokoch 2015 – 2020 cestou formulovania základných priorít tohto rozvoja, predpokladov na dosiahnutie týchto priorít a merateľných ukazovateľov na posudzovanie ich splnenia.

Špecifickými cieľmi Národných priorít je:

- zabezpečiť realizáciu práva občana na poskytovanie sociálnej služby so zohľadnením ľudsko – právneho a nediskriminačného prístupu s dôrazom na rešpektovanie ľudskej dôstojnosti,
- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity,
- zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby v segregovaných lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvýšiť dostupnosť komunitných sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj sociálnych služieb pre rodinu, ktorá sa stará o svojho člena, odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluhe,
- deinštitucionalizovať sociálne služby,

- presadiť princíp integrovanej dlhodobej zdravotno – sociálnej starostlivosti,
- zaviesť systém zabezpečenia a hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Novú kapitolu v oblasti poskytovania sociálnych služieb otvoril zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý vstúpil do platnosti 1.1.2009. Citovaný zákon je v nadväznosti na transformáciu verejnej správy a prechodu kompetencií výkonu štátnej správy na vyššie územné celky a obce zameraný na kompetencie územnej samosprávy v oblasti poskytovania a zabezpečovania sociálnych služieb občanom odkázaným na pomoc iných. Vzhľadom k pôsobnosti územnej samosprávy pri poskytovaní sociálnych služieb vyplývajú obciam, ako aj samosprávnym krajom, okrem iného, i povinnosti plánovania sociálnych služieb. Obec je pritom zviazaná k vypracovaniu a k schváleniu komunitného plánu sociálnych služieb vo svojom územnom obvode a k utváraní podmienok na podporu komunitného rozvoja.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Slovenský Grob (ďalej len „komunitný plán“) predstavuje krátkodobý programový dokument v oblasti rozvoja sociálnych služieb a s nimi priamo súvisiacich zdravotných služieb a tiež podporných služieb na území obce Slovenský Grob. Komunitný plán ako nástroj rozvojových procesov sociálnej politiky obce Slovenský Grob, stanovuje priority, ciele a opatrenia na zabezpečenie jeho rozvoja. Komunitný plán priamo súvisí a komunikuje so strednodobým programovým dokumentom obce - Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Slovenský Grob. Komunitný plán vychádza z analýzy stavu existujúcich služieb a ich poskytovateľov na území obce Slovenský Grob, z potrieb obyvateľov obce – prijímateľov služieb a z kompetencií a finančných možností obce. Komunitný plán je spracovaný v súlade s programovými dokumentmi a prioritami obecného, krajského a národného rozvoja sociálnych služieb v európskom kontexte a je konkretizovaný na miestne pomery v obci Slovenský Grob. Komunitný plán je otvorený dokument, ktorý sa priebežne aktualizuje.

Výraz **komunitný plán** vznikol spojením slov komunita a plánovanie.

Komunita je tvorená ľuďmi, ktorí žijú na jednom mieste, majú medzi sebou rôzne sociálne väzby a sú viazaní nie len k sebe navzájom, ale aj k miestu, kde žijú.

Plánovanie označuje proces, v rámci ktorého sa komunita chce dostať zo súčasnej situácie do budúcnosti, ktorá by lepšie vyhovovala občanom, členom komunity.

Komunitné plánovanie je plánovanie s účasťou a zainteresovaním komunity. Zájmy a potreby občanov danej komunity sa môžu líšiť. Ľudia môžu o svojich potrebách a záujmoch diskutovať, informovať sa o možných zdrojoch ich naplnenia a spoločne hľadať kompromisné riešenia, ktoré by čiastočne vyhovovali všetkým. Komunitné plánovanie umožňuje spracovávať rozvojové programy verejného života a výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám občanov. Predstavuje otvorený aktívny proces zisťovania potrieb, zdrojov a hľadanie najlepšieho riešenia v oblasti sociálnych služieb.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Jej cieľom je obnova alebo rozvoj fyzických, mentálnych a pracovných schopností osôb v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora ich začlenenia do spoločnosti. Na účel vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

SWOT je analýza vnútorných silných a slabých stránok podniku, organizácie, produktu a pod. v súvislosti s vonkajšími príležitosťami a hrozbami na predmetnom trhu.

SWOT analýza je nástroj strategického plánovania používaná na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb, ktoré spočívajú v danom projekte, obchodnej príležitosti, prípadne v inej situácii, v ktorej sa nachádza organizácia so snahou uskutočniť určitý cieľ. Zahrňuje monitorovanie marketingového interného aj externého prostredia organizácie. Vynájdenie tejto techniky sa pripisuje Albertovi Humphrey, ktorý viedol výskumný projekt na Stanfordskej univerzite v 60-tych a 70-tych rokoch používajúc údaje o podnikoch z Fortune 500 (Ranking 500 najlepších spoločností v USA na základe hrubého príjmu).

- Silné stránky (Strengths) – interné (vnútorné atribúty) vlastnosti organizácie, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa
- Slabé stránky (Weaknesses) – interné (vnútorné atribúty) vlastnosti organizácie, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
- Príležitosti (Opportunities) – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť organizácii k dosiahnutiu cieľa
- Ohrozenia (Threats) – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť organizácii dosiahnutie cieľa.

1.1. Legislatívny rámec poskytovania sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza z dôvodu, že nemá zabezpečené základné životné potreby, pre svoje životné návyky, pre spôsob života, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre dovŕšenie dôchodkového veku, pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Sociálne služby sa podľa zákona o sociálnych službách poskytujú prostredníctvom **odborných, obslužných a ďalších činností**, ktoré je poskytovateľ sociálnej služby povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, ak sú tieto činnosti taxatívne pri týchto službách vymedzené.

Poskytovateľom sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom o sociálnych službách obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom (ďalej len „verejný poskytovateľ sociálnej služby“) a iná právnická alebo fyzická osoba (ďalej len „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“).

Garantmi poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby fyzickej osobe sú obce a samosprávne kraje podľa ich pôsobnosti stanovenej zákonom o sociálnych službách a to tak, že:

- sociálnu službu poskytnú sami alebo
- poskytovanie sociálnej služby zabezpečia prostredníctvom právnickej osoby zriadenej alebo založenej na tento účel alebo následne
- poskytovanie sociálnej služby zabezpečia u neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

1.2. Kompetencie obce vyplývajúce zo zákona o sociálnych službách

Kompetencie obce sú taxatívne stanovené v § 80 zákona o sociálnych službách. Okrem vyššie uvádzanej kompetencie obce týkajúcej sa povinnosti plánovať sociálne služby vo svojom územnom obvode, povinnosťou obce je napr. aj:

- 1.) rozhodovať vo veci odkázanosti občana na sociálnu službu a viesť evidenciu vydaných rozhodnutí,
- 2.) uzatvárať zmluvu
 - a) o poskytovaní sociálnej služby,
 - b) o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
 - c) uzatvárať zmluvu o zabezpečení poskytovania sociálnej služby s budúcim poskytovateľom sociálnej služby,
- 3.) ukladať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone svojej pôsobnosti,
- 4.) zriaďovať, zakladať a kontrolovať vybrané druhy zariadení sociálnych služieb,
- 5.) poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- 6.) viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- 7.) poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov.

Obec okrem toho:

- vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu a plní ďalšie úlohy stanovené zákonom o sociálnych službách.

Vychádzajúc zo zákona o rodine a zákona o sociálnych službách je potrebné si uvedomiť, že pri podpore sociálneho začlenenia občanov a saturácii sociálnych potrieb ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii, sa uprednostňuje poskytnutie takej pomoci, po poskytnutí ktorej občan, rodina, komunita následne sama rieši svoje problémy. „Pomoc k svojpomoci“ v súvislosti s právami a povinnosťami pri poskytovaní sociálnej služby sa má vysvetľovať nasledovne:

- nepriaznivú sociálnu situáciu v rámci svojich možností predovšetkým rieši **občan sám** a za **pomoci rodiny**, s podporou **systemu sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva**,
- v prípade odkázanosti občana na sociálnu službu, prioritou je poskytovať sociálne služby **terénnou formou**, t.j. v prirodzenom, rodinnom prostredí občana,
- ak z určitých dôvodov nie je možné občanovi poskytovať sociálne služby v jeho prirodzenom prostredí, prednosť pred pobytovou formou má **ambulantná forma** sociálnej služby,
- v prípade pobytovej formy je preferované poskytovanie sociálnych služieb v zariadení s **týždennou formou pobytu** pred zariadením s **celoročnou formou pobytu**.

1.3. Vymedzenie cieľa

Komunitný plán sociálnych služieb obce Slovenský Grob je strategický dokument, ktorého cieľom je:

- vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitných a dostupných sociálnych služieb pre jednotlivé sociálne skupiny,
- vytvoriť podmienky na podporu komunitného rozvoja za účelom predchádzania vzniku či zhoršovaniu nepriaznivých sociálnych situácií a riešenie miestnych sociálnych problémov,
- podporovať trvalo udržateľný rozvoj obce s možnosťami budovania zariadení sociálnych služieb.

2. Sociálno – demografická analýza

Obec Slovenský Grob

Prvé písomné zmienky o obci pochádzajú z roku 1214, kedy bola uvedená v darovacej listine komesovi Šebušovi pri darovaní zeme Dvorník pod názvom Monar. Avšak nájdené historické artefakty poukazujú, že územie obce bolo osídlené už v neolite, ale absentuje v tejto oblasti hlbší archeologický výskum.

Počas tatárskeho vpádu roku 1241 sa časť obyvateľstva obce Monar odsťahovala a do obce sa už nevrátila.

Opustené domy obsadili nemeckí prisťahovalci, ktorí dali obci nové pomenovanie. Dedina Monar sa v roku 1324 pripomína posledný raz a musela sa teda niekedy v 14. storočí vyľudniť, ale bola znovu osídlená, a to bezpochyby už príslušníkmi nemeckej národnosti, keď dostala svoj nový nemecký názov Garab – Priekopa. V niektorých prameňoch je uvedený názov Eisgrube – Ľadová jama.

Vo vizitácii (prehliadke) Bratislavskej stolice z roku 1634 sa tieto obce uvádzajú ako Horvat Eisgrub a Totaizgrub (Slovenský Grob). Už v tomto období mala obec vlastnú správu a vlastné pečatidlo. Po celé obdobie stredoveku bola obec Slovenský Grob poddanskou obcou, ktorej majitelia sa niekoľkokrát vystriedali.

Obyvatelia sa zamestnávali najskôr poľnohospodárstvom a drevorubačstvom, neskôr aj remeslami typickými pre stredovekú dedinu (tkanie konopného plátna, no predovšetkým výšivkárstvo a paličkovanie, čo pretrvalo dodnes a maľovanie na stenu). Výstavbou patrila obec k rodovému alebo ulicovému typu. Zo začiatku bolo hlavným stavebným materiálom drevo, neskôr ho nahradila nepálená tehla (neskôr aj pálená tehla) a slama na pokrývanie striech.

V roku 1872 sa uskutočnila komasácia, čím sa urobil poriadok pri formovaní ciest a pozemkov. Rozvoj kapitalizmu sa obce výraznejšie nedotkol, a ak áno, tak iba tým, že vytváral pracovné príležitosti pre občanov. Začiatok 20. storočia sa vyznačuje prírastkom obyvateľstva, ktoré malé políčka nedokázali uživiť, preto z obce odchádzali občania za prácou do sveta, najmä do Ameriky. Počas 1. svetovej vojny a po nej nasledovali rekvirácie, bieda a hlad. V obci bola vytvorená občianska stráž, takže k rabovaniu nedošlo. Aj po vojne bol nedostatok a podpora v nezamestnanosti nestačila na živobytie rodín. Neutešené pomery nútili grobské ženy vyšívať a paličkovať pre trh, až sa to stalo ich hlavným zamestnaním.

V roku 1934 sa začala elektrifikácia obce. Obdobie Slovenskej republiky prinieslo pracovné príležitosti, väčšina maloroľníkov, domkárov a robotníkov získala zamestnanie v bratislavských továrňach. Počas druhej svetovej vojny boli občania na východnom fronte a po vypuknutí Povstania bojovali i v ňom. Po oslobodení sa obec postupne rozrástla, pribudli nové ulice, rekonštruovali sa nové domy. Jedinou väčšou pracovnou príležitosťou v obci bolo poľnohospodárske družstvo.

Poloha

Obec Slovenský Grob sa nachádza na okraji Podunajskej nížiny. Obec leží neďaleko okresného mesta Pezinok na rovine vedľa Malých Karpát. Kataster obce hraničí s obcami Svätý Jur, Viničné, Pezinok, Chorvátsky Grob a Veľký Biel.

Z hľadiska územno-správneho členenia patrí obec do okresu Pezinok a do Bratislavského samosprávneho kraja.

Obyvateľstvo

Ku dňu 31.3.2018 bol počet obyvateľov obce Slovenský Grob 3 806, z toho 1 826 mužov a 1 978 žien. Z celkového počtu obyvateľstva sa k slovenskej národnosti prihlásilo 98,75 % občanov a 1,25 % tvorí skupinu obyvateľstva iných národností. Čo sa týka vierovyznania, tak 83,12 % obyvateľov obce uviedlo rímskokatolícke vyznanie.

Podľa vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva prevažuje stredoškolské vzdelanie s maturitou - 21,2% z celkového počtu obyvateľov. Stredoškolské vzdelanie bez maturity má 12,1% obyvateľov. Základné vzdelanie má 8,7% obyvateľov. Podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov obce tvorí 18,3 %.

Demografické údaje znázorňuje nasledovná tabuľka:

Ukazovateľ

Hodnota

Počet obyvateľov k 31.03.2018 spolu	3 806
- muži	1 828
- ženy	1 978
Predproduktívny vek (0 – 14) spolu	848
- chlapci	432
- dievčatá	416
Občania starší ako 15 rokov	2 958
- muži	1 396
- ženy	1 562

Zdroj: Evidencia obyvateľstva Obecný úrad Slovenský Grob

Ako vidieť z tabuľky, globálny problém starnutia populácie je aktuálny aj u nás a v budúcnosti značne ovplyvní rozpočet v oblasti sociálneho zabezpečenia. Navyše treba mať na zreteli neuspokojivý vývoj zdravotného stavu slovenského obyvateľstva. Systém sociálnej pomoci štátu, ako jedného zo subjektov participujúcich na znižovaní dôsledkov spomínaných negatívnych javov, musí hľadať cesty na ekonomické a praktické uspokojovanie potrieb najmä ľudí so zdravotným postihnutím a starších občanov. Ak sa k tomu priradí jeden z cieľov sociálnej reformy – integrácia ľudí s postihnutím a starších občanov a zvyšovanie kvality ich života – je pre realizáciu uvedeného zámeru nevyhnutné dobudovanie uspokojivej siete sociálnych služieb.

Pomoc formou vybraných sociálnych služieb má nezastupiteľné a nenahraditeľné miesto, nakoľko napomáha, aby ľudské potreby a spoločenské roly starších a inak handicapovaných občanov zostávali čo najdlhšie zachované. Vďaka ich poskytovaniu môže táto špecifická skupina občanov udržiavať rodinné a priateľské vzťahy, uplatňovať sa na trhu práce a plnšie využívať možnosti sebarealizácie.

Zároveň môžeme na základe demografických údajov konštatovať, že obec Slovenský Grob zaznamenala za uplynulé obdobie rast počtu obyvateľov a taktiež obec Slovenský Grob patrí k obciam s rastovým trendom pôrodnosti.

Občianska vybavenosť

Administratívu a samosprávnú prevádzku zabezpečujú v obci nasledovné inštitúcie:

- Obecný úrad
- Poštový úrad
- Farský úrad

K základnej vybavenosti obce patrí zdravotné stredisko, v ktorom sa nachádza ambulancia všeobecného lekára, ambulancia interného lekára a ambulancia internistu – kardiológa. V budove zdravotného strediska je dostupná aj lekárňa.

Edukáciu a vzdelávanie v obci zabezpečuje Základná škola s Materskou školou s počtom detí 299 v základnej škole a počtom detí 150 v materskej škole. V areáli ZŠ s MŠ sa nachádza telocvičňa, školský športový areál, jedáleň, školský klub detí a detské ihriská. V priestoroch Základnej školy sídli aj Základná umelecká škola.

V obci je dostupná široká škála ostatných služieb od stravovacích a ubytovacích zariadení, predajne potravín, mäsa, mäsových výrobkov, drogérie, a ponuky iných služieb ako kaderníctvo, pekárne, čistenie a tepovanie áut a interiérov, autoservis a pneuservis, upratovacie služby, autodoprava, písmomaliarstvo a reklama, výroba a predaj altánkov a dreveného nábytku, zvaračské služby, tvorba web stránok, taxislužby, výroba lokší, predaj bytového textilu a pod. Na zabezpečenie kultúrnych a spoločenských akcií v obci je k dispozícii kultúrny dom. Športové akcie sú usporadúvané v priestoroch obecného futbalového štadiónu a multifunkčného ihriska.

3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb v obci

Obsahom tejto časti je prehľad poskytovaných sociálnych služieb na území obce Slovenský Grob verejnými poskytovateľmi sociálnych služieb a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb.

3.1. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II. podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Opatrovateľská služba, Hlavná 132, Slovenský Grob – verejný poskytovateľ sociálnych služieb, sociálnu službu poskytuje klientom, občanom obce.

Prepravná služba

Prepravná služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo fyzickej osobe

s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie.

Prepravná služba, Hlavná 132, Slovenský Grob – verejný poskytovateľ sociálnych služieb, sociálnu službu poskytuje klientom, občanom obce.

3.2. Podporné služby

Odl'ahčovacia služba

Odl'ahčovacia služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím podľa osobitného predpisu, ktorou sa poskytuje alebo zabezpečuje fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálna služba počas obdobia, v ktorom fyzická osoba, ktorá opatruje, nemôže vykonávať opatrovanie.

Obec Slovenský Grob poskytuje sociálnu službu – odl'ahčovaciu službu prostredníctvom opatrovateľskej služby.

Jedáleň

V jedálni sa poskytuje stravovanie fyzickej osobe, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek.

Jedáleň môže poskytovať stravovanie aj prostredníctvom donášky stravy do domácnosti fyzickej osoby.

Školská jedáleň Základnej školy, Školská 11, Slovenský Grob - sociálnu službu – stravovanie poskytuje klientom, občanom obce.

3.3. Ostatné služby

Obec poskytuje jednorazovú finančnú výpomoc občanom, ktorí sa ocitli v hmotnej, sociálnej alebo náhlej núdzi, ktorá je spôsobená mimoriadnou udalosťou. Obec taktiež poskytuje príspevky seniorom na posedení so seniormi. Každoročne obec uskutočňuje stretnutie starostu s novonarodenými deťmi v danom roku, ktorým odovzdáva príspevok.

3.4. SWOT analýza v sociálnej oblasti

SWOT analýza predstavuje nástroj strategického plánovania a používa sa na určenie silných a slabých stránok a na určenie príležitostí a ohrození pre komunitu.

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- existencia vybraných sociálnych služieb – opatrovateľská služba, prepravná služba, stravovanie v jedálni a rozvoz obedov do domácnosti

- záujem komunity obce a angažovanosť samosprávy v rozvoji sociálnej oblasti
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- pokoj vidieckeho prostredia
- dobrá spolupráca obce so ZŠ s MŠ
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity
- udržiavané staré zvyky a tradície obce
- aktívna činnosť spoločenských organizácií
- nízka nezamestnanosť

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb
- nepriaznivý demografický vývoj, vysoký index starnutia
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- nedostatočná informovanosť verejnosti o poskytovaných sociálnych službách
- nie je komplexne vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýba sociálna služba v zariadení sociálnych služieb s ambulantným pobytom

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- vznik nových sociálnych služieb poskytovaných ambulantne
- budovanie materských škôl a základnej školy
- možnosti viaczdrojového financovania vrátane EÚ fondov

Ohrozenia:

- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví
- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb
- nízke príjmy seniorov neumožňujúce platiť za sociálne služby
- neisté finančné zabezpečenie už existujúcich aktivít
- neochota financovať alternatívne, pilotné a inovatívne služby

Vyhodnotením pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje rovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stránky. Počet a hlavne pôsobenie slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb

- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti.

4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnej služby

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov istej oblasti či obce je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v obci môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samospráv, ako aj „expertné“ vyjadrenia samotných obyvateľov. Tie sa dajú získať cez prieskum názorov obyvateľstva obce o všeobecnej potrebnosti jednotlivých služieb vo svojej komunite či lokalite.

Spracovaním a vyhodnotením dotazníkov sa v komunitnom pláne pri tvorbe priorít a špecifických cieľov zameriame na niekoľko cieľových skupín. V obci tak doplníme už fungujúce sociálne služby a budeme sa snažiť v priebehu časového obdobia naplniť niektoré stanovené priority.

4.1. Seniori

Nakoľko starnutie populácie v spoločnosti sa na základe demografických prognóz jednoznačne ukazuje ako neodvratne prebiehajúci proces, je preto nevyhnutné, aby sa táto skupina občanov žijúcich v obci stala predmetom intenzívnejšieho záujmu, prioritne z hľadiska rôznorodej a komplexnej sociálnej starostlivosti. Seniorská problematika si naozaj zasluhuje a bude aj v budúcich rokoch vyžadovať zvýšenú pozornosť. Ide o sociálny jav, ktorý sa v podstate prejavuje všade, avšak nie vždy je možné odhadnúť jeho podstatu, vývoj a s tým spojené problémy. Preto aj nastavenie poskytovania optimálnych sociálnych služieb pre seniorov, prioritne preventívneho charakteru je pomerne zložitá a závisí od finančných možností obce, ale aj od spolupráce zainteresovaných subjektov a samotných seniorov nevynímajúc. V obci sú pre seniorov poskytované sociálne služby – opatrovateľská služba, prepravná služba a stravovanie v jedálni alebo rozvoz obedov do domácnosti. Na základe výsledkov z dotazníkov označili obyvatelia ako potrebnú službu sociálnu službu v dennom stacionári.

4.2. Deti a mládež

Druhou skupinou ohrozenia a záujmom komunitného plánovania sú deti a mládež, ale aj mladí dospelí v obci, pre ktorých je potrebné poskytnúť pomoc v závislosti od závažnosti situácie, v ktorých sa jednotlivé ohrozené deti a mládež nachádzajú. Ako pozitívne je, že väčšinou škola a niekedy aj v spolupráci s obcou usporadúva akcie pre deti a mládež. Škola aj rôznymi záujmovými krúžkami, usporadúvaním besied s odborníkmi predchádza možným problémom. Občania ako potrebnú službu uviedli starostlivosť o deti v materskej škole a následne v základnej škole.

4.3. Občania so zdravotným postihnutím

Je to skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré je buď vrodené alebo získané úrazom. V súčasnosti o uvedenú sociálnu službu nemajú obyvatelia záujem, ale poukázali na potrebu, aby sa na občanov so zdravotným postihnutím nezabúdalo.

4.4. Súhrn výsledkov

Zisťovanie potrebnosti sociálnych služieb v obci na základe názorov a skúseností jeho obyvateľov jednoznačne identifikovalo **potrebu sociálnych služieb rôzneho druhu**. Okrem

denného stacionára a zariadení bežnej starostlivosti o malé deti v predškolskom veku (materská škola) a školskom veku (základná škola) dávali veľký dôraz na poskytovanie starostlivosti v domácom prostredí prostredníctvom opatrovateľskej služby. Obyvatelia obce medzi potrebnými zariadeniami upozorňovali na situáciu **Pudí so zdravotným postihnutím.**

5. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

Hlavným cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je skvalitňovanie už fungujúcich sociálnych služieb v obci a rozšírenie o sociálne služby, ktoré občania uviedli ako potrebné a taktiež sociálne služby, ktoré sú prioritou v rámci rozvoja obce.

Navrhované nové druhy sociálnych služieb a aktivít by mali prispieť k tomu, aby v našej obci boli tie sociálne služby, ktoré občania potrebujú k svojmu plnohodnotnému životu a vytváraná sieť sociálnych služieb bola flexibilná a poskytovala kvalitné sociálne služby.

Priorita: Podpora rozvoja ambulantných sociálnych služieb a skvalitňovanie poskytovaných sociálnych služieb

Cieľ:

1. Vybudovať denný stacionár pre 10 prijímateľov sociálnej služby podľa zistených potrieb obce Slovenský Grob
2. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb
3. Zabezpečiť informovanosť občanov o poskytovaných sociálnych službách

Časový harmonogram: obdobie rokov 2019 – 2022 a priebežne

Priorita: Vybudovať náväznú infraštruktúru sociálnych služieb

Cieľ:

1. Zlepšovať prístup znevýhodnených občanov na trh práce
2. Zabezpečiť dostatok predškolských zariadení a následne školských zariadení

Časový harmonogram: priebežne a obdobie rokov 2019 – 2022

6. Vyhodnocovanie, plnenie, podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu

Vyhodnocovanie plnenia stanovených cieľov Komunitného plánu sociálnych služieb bude vykonávané priebežne 1 x ročne predložením správy na rokovani Obecného zastupiteľstva. Komunitný plán sociálnych služieb je záväzným pri tvorbe rozpočtu obce a jeho aktivity budú doň premietnuté. Po jeho schválení je základným rozvojovým dokumentom pre obec, ktorého aktivity obec priamo realizuje alebo vytvára podmienky na ich realizáciu. Obec má Komunitný plán sociálnych služieb koncipovaný v zmysle platnej legislatívy SR a v mnohom je závislý od ponúk zo strany verejných výziev štátnych orgánov, nastavených podmienok v ich účasti, ale predovšetkým od finančného krytia z dôvodu obmedzenia vlastných zdrojov finančného rozpočtu obce a ten sa dotýka aj plánovaných výstavieb či rekonštrukcií budov a poskytovania sociálnych služieb, no veríme, že priebežne sa stanovené priority a plány stanú realitou.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvoreným dokumentom, preto je ho možné pravidelne aktualizovať. Jeho aktualizácia sa bude vykonávať vždy pri vzniku objektívnych potrieb zo strany poskytovateľa, prijímateľa a potreby, ktorá bude vyvolaná zmenou rozhodujúcich špecifických miestnych podmienok alebo zmenou legislatívy SR.

7. Záver

Komunitný plán sociálnych služieb pomôže samospráve obce niesť zodpovednosť za poskytovanie sociálnych služieb pre občanov obce. Pracovný tím, ktorý pripravoval tento rozvojový plán a poslanci obecného zastupiteľstva schválením tohto strategického dokumentu dávajú najavo svoj záujem o pokrytie potrieb občanov obce, o plnenie prijatých opatrení, ich realizáciu, o transparentné a efektívne financovanie sociálnych služieb. Plánovanie služieb prebehlo na lokálnej úrovni a je v súlade so strategickými dokumentmi štátnej správy, vyššej územnej samosprávy a berie do úvahy tradíciu starostlivosti o sociálne odkázaných občanov v obci Slovenský Grob.

Veríme, že tento dokument bude podkladom ďalšieho prospešného rozvoja našej obce a zvyšovania kvality života jeho obyvateľov a pomôže zabezpečiť práva občanov na sociálne služby, zvýšiť ich kvalitu a dostupnosť pre všetkých bez sociálneho vylúčenia, vytvoriť koordinovanú a účinnú sociálnu sieť pre všetky skupiny obyvateľstva tak, aby sa naplnili všetky naše spoločné ciele.

Použitá literatúra:

Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PhDr. Woleková, PhD., Mgr. Mežianová
Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Slovenský Grob na obdobie rokov 2014 – 2020
Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVaR SR (2009)
Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 - 2020 – MPSVaR SR
Konceptia rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja (2010)
Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Schválené **Uznesením č.9. - IV/OZ/2018** na Obecnom zastupiteľstve Obce Slovenský Grob dňa 07.06.2018.

JUDr. Štefan Gašparovič, v.r.
starosta obce